

כנס רואי חשבון בים המלח 2020

מי נושא באחריות לטעות בדוחות הכספיים ?
רואה החשבון? נושא המשרה? היועץ המשפטי?

רו"ח אלינה פרנקל רונון, MBA

- ממלאת מקום ומשנה לנשיאה,

- יו"ר פורום מנכ"לים, מנהלי כספים וחשבים

לשכת רו"ח

- דירקטורית חיצונית בחברות ציבוריות וממשלתיות

מנהלת האכיפה המינהלית ברשות ניירות ערך

החלה דרכה כתובעת פלילית בתיקי מע"מ ומס קניה, לאחר מכן שימשה כפרקליטה בכירה בפרקליטות מיסוי וכלכלה מחלקת ני"ע. במסגרת פעילותה כפרקליטה ניהלה תיקים פליליים מורכבים ורחבי היקף בעבירות על חוק ניירות ערך ועל חוק העונשין.

בינואר 2011 מונתה למנהלת מחלקת אכיפה מינהלית, אשר הוקמה עם כניסה חוק האכיפה המינהלית לתוקף. במסגרת תפקידה זה יסדה את המחלקה, ערכה מודל ליישום ההליך המנהלי, וגיבשה אמות מידה לניתוב תיקים, כתבי בית דין בהליך וסדרי דין לוועדת האכיפה. בעלת תואר שלישי מאוניברסיטת בר אילן. עבודת הדוקטורט שלה עסקה בעבירת השימוש במידע פנים. בעלת תואר ראשון מהאוניברסיטה העברית, ותואר שני מאוניברסיטת בר אילן, עם תיזה בנושא עבירות ההנעה והמינפולציה, אותו סיימה בהצטיינות. מרצה במכללה למנהל ובמכללת נתניה בנושא דיני ניירות ערך

ד"ר אילנה ליפסקר
מודעי

שותף במשרד עורכי הדין עדי

קפלן ושות' ומתמחה בדיני תאגידיים, דיני

ניירות ערך, משפט מסחרי ומנהלי.

כיהן במשך שש שנים כחבר ועדת האכיפה המנהלית לפי חוק ניירות ערך והיה שותף להחלטותיה העקרוניות של הוועדה מיום כינונה.

עומד בראש המכון הישראלי לממשל תאגידי (חל"צ) בע"מ.

בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה וחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים ותואר ראשון במשפטים (LLB) מאוניברסיטת בר אילן.

עו"ד ורו"ח אייל נייגר

יועץ משפטי של
לשכת רואי חשבון
וחבר ועדת האכיפה
המנהלית (לשעבר)

שותף מנהל במשרד פניני את פניני

מרצה בכיר באקדמיה, בהשתלמויות מקצועיות ובכנסים בארץ ובעולם, לרבות חשבונאות, ביקורת, ניהול סיכונים, ניתוח דוחות כספיים ונושאים כלכליים וניהוליים שונים, דירקטור בחברות ובגופים ציבוריים ופרטיים, ממניחי היסוד לביקורת ואבטחת מערכות מידע וסייבר וממניחי היסוד לביקורת רואי חשבון ברשויות המקומיות. ממובילי ההתנגדות לכללי ה-IFRS.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת ת"א מוסמך (מקצועי) לביקורת מערכות מידע מוסמך במשפטים LL.M (בהצטיינות) מאוני' בר אילן מוסמך במדעי המימון MSF אוניברסיטת העיר ניו יורק דוקטור Ph.D במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן

**ד"ר גד פניני, רו"ח
(LL.M, MSF)**

משנה למנכ"ל כלל אחזקות סוכנויות וסמנכ"לית הכספים של תמורה סוכנות לביטוח

אחראית, בין היתר, על רכישה ומיזוגים של
סוכנויות ביטוח, מכירות הפרט בתמורה, ומכהנת
כדירקטורית בחברות השייכות לקבוצת כלל ביטוח.

מיכל היא רואת חשבון ובוגרת תואר שני במנהל
עסקים ומימון מהמסלול האקדמי-המכללה למנהל
בראשל"צ.

למיכל בנות תאומות בגיל 4.

**רו"ח מיכל
שר ישראל**

רקע וניסיון מקצועי של 30 שנה

משרד רו"ח קסלמן וקסלמן (PWC)

ניסיון מקצועי כולל ניהול כספים:

בתנובה ו-97 התאגידים הקשורים, קבוצת שרותי השומרים ואורק נייר בע"מ. ליווי חברות תחת תהליכי הבראה.

תפקידים ציבוריים:

לשכת רו"ח, דירקטורית בחברות: טמפו משקאות, איידיבי פיתוח. לשעבר יו"ר נמל חיפה, נציגת ציבור ברשות לשירותים ציבוריים חשמל, ודח"צית באלביט הדמיה, טאו תשואות ומיקרומדיק טכנולוגיות.

מ"מ ומשנה לנשיאה, חברת הדירקטוריון של לשכת רו"ח 2009 יו"ר המכון להשתלמויות ולימודי תעודה חברת וועד מרחב תל אביב, סגן ומ"מ יו"ר מרחב ת"א (1997-2009). חברה במועצה המקצועית של לשכת רואי חשבון. יו"ר המועדון הפיננסי ויו"ר פורום מנכ"לים, מנהלי כספים וחשבים של לשכת רואי חשבון בישראל (משנת 1997). תואר ראשון בכלכלה ובחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים EMBA (אוניברסיטת ת"א).

אלינה פרנקל-

רונן, רו"ח

מ"מ ומשנה

לנשיאה,

יו"ר פורום מנכ"לים

מנהלי כספים

וחשבים יו"ר המכון

להשתלמויות

ולימודי תעודה של

לשכת רואי חשבון

בישראל וחברת

הוועד המרכזי

רקע לדיון

רשות ניירות ערך - אכיפה מינהלית חידושים ביחס
לאחריות על הפרות דיווח

ד"ר אילנה ליפסקר
מודעי
רשות ניירות ערך

"ארגז הכלים" של הרשות אחרי חוק אכיפה מנהלית

הליך פלילי

הליך מנהלי
מורחב

עיצום כספי
פשוט

הסדר אכיפה

ההליך המנהלי

הפרות מקבילות: בחוק ניירות ערך - פרק ח4 + התוספת השביעית

בחוק הייעוץ - פרקים 1/2 + התוספת הרביעית

בחוק השקעות משותפות בנאמנות - פרקים 1/1א + התוספת השלישית

יסוד נפשי -
רשלנות או אחריות
קפידה

ועדת האכיפה -

ועדה בת שישה חברים, שתפקידה לדון ולהחליט בהפרות

שני חברים בעלי מומחיות בתחום שוק ההון ושני חברים בעלי מומחיות

בדיני ני"ע ובדיני חברות - ממונים על ידי שר המשפטים; שני יושבי

ראש וועדה ממונים על ידי יו"ר הרשות

יושבים בהרכבים של שלושה; מחליטים ברב דעות.

אמצעי האכיפה בהליך המנהלי

עיצומים כספיים – התאמה לחומרת ההפרה ולזהות המבצע

איסור לכהן כנושא משרה בכירה בגוף מפוקח – מעל שנה ועד חמש

באישור בימ"ש

ביטול או התליה של רישיון – מעל שנה או ביטול באישור בימ"ש

נקיטת פעולות לתיקון ההפרה ומניעת הישנותה (מינוי מפקח; שינוי

נהלים; תכנית אכיפה פנימית)

אמצעי אכיפה על תנאי

תשלום לנפגע הפרה – דורש התקנת תקנות שטרם הותקנו.

מנהלי Vs. פלילי

היתרונות של ההליך המנהלי על ההליך הפלילי הם - היעילות של ההליך המנהלי; הליך דינאמי המאפשר תגובה מהירה לתופעות שליליות בשוק; הפשטות הפרוצדורלית; קיצור ההליכים; ההרתעה שבעצם הטיפול במגוון תיקים, גם קלים יותר; והמידתיות של ההליך ביחס לחומרת ההפרות המטופלות במסגרתו.

Efficiency

Speed

Deterrence

Proportionality

אחריות רואה החשבון לדיווחי החברות

אחריות במישור הפלילי בעבירת הדיווח – סעי' 53(א)(4) "גרם להכללת פרט מטעה בדוח" במקרה של ביצוע בצוותא עם נושאי המשרה.
אחריות על חוות דעתו לפי סעי' 53(א)(3) "נתן חוות דעת, דוח או אישור שנכללו או נזכרו בתשקיף, בדוח, בהודעה... בהסכמתו המוקדמת, **ביודעו** שיש בהם פרט מטעה".

אחריות במישור המנהלי בהפרת דיווח – ס"ק (4) סיפא לחלק ג' לתוספת השביעית

ברישא: "כלל פרט מטעה בדוח"

אחריות על חוות דעתו – בסיפא: "כלל בחוות דעת, בדוח, בסקירה או באישור שנכללו או נזכרו בתשקיף, בדוח, בהודעה, במסמך, שהוגשו לרשות, פרט מטעה בניגוד להוראות סעי' 44א(ב), **והיה עליו לדעת** שיש בכך כדי להטעות משקיע סביר".

הבדל ביסוד הנפשי;

בד"כ אין ראיות למודעות אצל רואי חשבון

מה היקף אחריותו של רואה החשבון ביחס לדוח

עמדת הוועדה **בתיק אקסטרא פלסטיק**

אחריות רואה החשבון בתיקים בהם יוחלט על פתיחה בהליך כנגדם עשויה להיות בשני מישורים

אחריות בעקיפין* לדוח
אם הכליל פרט מטעה
בחוות דעתו (דוג':
כמיפל, גליקומיינדס
טלדור)

אחריות במישרין לדוח
אם השתתף בהכללת פרט מטעה
בדוח הכספי גופו (דוג':
אקסטרא פלסטיק)

* בעקיפין – כי בנוסח הצהרתו הוא מצהיר גם על נכונות נתוני הדוח הכספי

דוגמאות להצהרה מטעה בחו"ד רואה חשבון

על פי נוסח חוות דעת רואי החשבון רואה החשבון מצהיר כי ביקר את הדוחות לפי תקני החשבונאות ההצהרה עשויה להטעות במקום בו לא ערך רואה החשבון את ביקורתו בהתאם לתקנים מקובלים בישראל - למשל בתיק כמיפל בו לא קיים רואה החשבון כלל את תקן הביקורת ביחס לעסקאות עם צדדים קשורים.

או טלדור כאשר לא קיים את התקנים באופן סביר כמצופה מרו"ח.

בחוות דעתו רואה החשבון מצהיר כי לאור בדיקותיו הדוחות משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את עסקי החברה וכו'. גם רכיב זה עשוי להטעות במידה ורואה החשבון אבחן, או היה עליו לאבחן כי החברה לא ערכה הדוחות לאור תקני החשבונאות

רכיב זה מתייחס לתוכנם של הדוחות הכספיים והוא מהווה עבור המשקיעים חותמת תקן לכך שהדוחות תקינים מבחינת נאותות הגילוי.

כיצד תוכח רשלנות רואה החשבון המבקר בהפרת הדיווח?

בדומה לפסיקה האזרחית בה נתבעו רואי החשבון על ידי משקיעים בשל הפרת חובות דווח (סעי' 32 לחוק ני"ע) ועוולות נזיקיות כגון מצג שווא רשלני, עולה כי **רשלנותם בהכללת פרט מטעה בדוחות הכספים ו/או בחוות דעתם מוכחת בשני מישורים משולבים**

- ❖ קישור בין ההתנהגות או המחדלים לתקנים חשבונאיים מסוימים אותם הפרו או לא קיימו או קיימו חלקית ובכך גרמו לדווח מטעה.
- ❖ מישור שני - "התעלמות מנורות אדומות" המעידות על כך שהנתונים עשויים להיות שגויים או חסרים ואי ביצוע בדיקות על מנת לברר את הנתונים.

אכיפה כנגד רואי חשבון

תיק טלדור – לרואה החשבון יוחסו הפרות של הכללת פרט מטעה בחוות דעתו, לעמדת הרשות רואה החשבון לא קיים את תיקני הביקורת באופן סביר ובשל כך, בין היתר הוכללו פרטים מטעים בדוחות החברה. במסגרת הסדר הושתו על רו"ח עיצום בפועל של 150 אלף ₪ וסכום דומה על תנאי.

המותב אישר את הסדר האכיפה וקבע –

❖ רואה חשבון המבקר הפועל בחברה ציבורית, משמש בפועל כשומר סף שלה, שמטרתו לפקח עליה ולבקר את פעילותה למניעת הישנות מצבים של הפרות.

❖ רו"ח אמור לסייע לחברה לאתר כשלים בנהליה ובדיווחיה שנעלמו מעיני נושאי המשרה בה.

❖ על רואה החשבון לנקוט גישה ספקנית ערנית וזהירה על מנת להבטיח שלא יהיו פרטים מטעים בדוחות עליהם מתנוססת חוות דעתו החלקה.

האם רואי החשבון אחראיים על טעות בדוחות הכספיים?

ד"ר גד פניני, רו"ח

**סיפור לקוח איך נוכל להפחית
טעויות באמצעות כלים
טכנולוגיים?**

רו"ח מיכל שר ישראל

הרחבת מעגל האחראים

ד"ר אילנה ליפסקר
מודעי
רשות ניירות ערך

אכיפה כנגד יועצים משפטיים

החלטה בענין עו"ד גל חת בתיק תראפיקס

בית המשפט המחוזי קבע כי על פי לשון ההפרה ומטרת החוק, הפרת הדיווח כוללת את כל מי שהיה מעורב במישרין בהכנת או הגשת הדוח – בהקשר זה גם עורכי הדין החיצוניים ולא רק נושאי משרה.

בימ"ש קבע כי בלתי מוצדק בעליל מצב בו עורכי דין "פנימיים" יהיו חשופים לפתיחת הליך מנהלי בנסיבות כבענייננו ואילו עורכי דין חיצוניים יהיו מוחרגים מהליך זה.

פתיחת הליך מנהלי עקב רשלנותו של עורך הדין לא עלולה לעורר סתירה ביחס לחובות אותן חב עורך הדין כלפי לקוחו, ולא יהיה בכך ליצור עריכת דין "מתגוננת". אילו רצה המחוקק שתוחרג קבוצה מסוימת של מפריס פוטנציאלים היה קובע זאת מפורשות בדין.

קביעת בית המשפט מספטמבר 2019 מאשרת את כלל המדיניות שפרסמנו בענין זה ביולי 2019.

אכיפה כנגד מנהל הבקרה התקציבית

בחברת בניה

החלטה בענין בוריס אברהמוב בתיק דורי

למנהל הבקרה התקציבית בחברת דורי יוחסו הפרות של הכללת פרטים מטעים ב 6 דוחות של חברת דורי. בהסדר עם הודאה מלאה הושתו עליו עיצום של 200 אלף שח ומניעת כהונת נושא משרה לשנתיים.

הפרטים המטעים היו – הפחתת יעדי חיסכון "מלאכותיים"; הוצאת פרויקטים מבקרה תקציבית בהגיעם ל90% ביצוע; הכרה מוקדמת ושלא ע"פ התקן בהכנסות מחריגים.

על פי ההסדר והחלטת הוועדה – ההתנהגות "כלל" המנויה בהפרה המנהלית חלה גם בעניינו של אברהמוב על אף שלא ערך את הדוחות הכספיים לא חתם עליהם ולא אישר הגשתם.

המשיב היה אמון על הכנת דוחות הבקרה התקציבית ששימשו בסיס לדוחות הכספיים של החברה. חלק משמעותי מן המידע והנתונים שנכללים בדוח הכספי מקורו מדוחות הבקרה התקציבית, הכוללים נתוני הכנסות והוצאות בעבר וגם אומדנים ביחס להכנסות והוצאות.

הכנת הדוחות הכספיים בחברה הקבלנית לא היתה אפשרית ללא הסתמכות על דוחות הבקרה התקציבית.

המשיב גם השתתף בוועדת גילוי פנימית בחברה וכן ישב עם רואי החשבון בתהליך הסקירה והביקורת על נתוני הדוחות שהפיק ובכללם נתוני ההכרה בהכנסות מחריגים.

לאור כל אלה – המשיב למעשה השתתף בתהליך הכנת הדוחות הכספיים

באקסטרא פלסטיק הוטלה אחריות על טעות בדוחות הכספיים על:

• יו"ר דירקטוריון • סמנכ"ל כספים
פעיל

• מנכ"ל • רואה חשבון חיצוני

נשאלת השאלה מה לגבי:

• עובד משרד רואה חשבון

• דירקטורים (רגילים/בעלי מיומנות חשבונאית
פיננסית)

• עובדי חברה / מנהלים שאינם נושאי משרה

• צדי ג' (חברות בת כלולות וכו')

רו"ח ועו"ד אייל נייגר

מהם גבולות (יתרונות וסיכונים) האכיפה המינהלית והאם היא לא הלכה רחוק מדי בהרחבת מעגל האחריות?

האם נכון ליצור מעגלי אכיפה בהם תוטל אחריות שונה על גורמים שונים כפי שרשות ניירות ערך עושה?

האם השתרשותם של הסדרי אכיפה ללא הודאה איננה מעוותת את האכיפה המנהלית?

רו"ח ועו"ד אייל נייגר

ספציפית האם רואה חשבון שרק עושה
ביקורת ולא ערך את הדוחות הכספיים
צריך לשאת באחריות מנהלית לדוחות
עצמם (להבדיל מאחריותו לדו"ח
המבקרים אחריות אזרחית)?

רו"ח ועו"ד אייל נייגר

האם יתכן כמו באקסטרא פלסטיק שרואה
החשבון השותף לא ישא באחריות לטעות
אבל מנהל התיק השכיר שלו כן?

האם יתכן שמי שאינו נושא משרה ישא
באחריות כמו במקרה דורי?

רו"ח אלינה פרנקל רוני, MBA

אכיפה מינהלית בעיני ציבור המשתמשים
ונושאי המשרה בחברות

היבטים בניהול חברות בעידן החדש לאור חוק האכיפה המינהלית

-חשש לשינוי אופן ניהול החברה-
מהלכים דפנסיביים, הקטנת סיכונים
מוגזמת, סירבול תהליכים.
אחריות נושאי משרה בתאגיד
(אזרחית ופלילית).

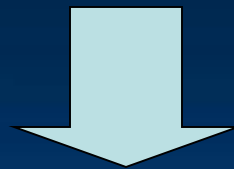

- עודף אינפורמציה, מרוב
עצים לא רואים את העיקר.

הבעיות איתן מתמודדים המנהלים בעידן החדש

- המנהל בחברה פועל למען החברה

- חוסר מידע בזמן אמת

קבלת החלטות שגויה

בעבר, עמד לרשותו ביטוח ששיפה אותו

המפץ הגדול

מונטריי, ארה"ב 5.11

איסור ביטוח או שיפוי

**- היעדר מידתיות בין
גובה הקנס לבין יכולת
המפר לשלמו**

**- אבדן מקום
העבודה וחשש**

**להגבלת העיסוק
בעתיד**

איסור ביטוח או שיפוי

רו"ח מיכל שר ישראל

רו"ח ועו"ד אייל נייגר

"ביטוחים" והגנות לנושאי משרה
ודירקטורים

רו"ח אלינה פרנקל רונן

• תוכנית אכיפה מינהלית לכל החברה

(האם חברות קיבלו הקלה בעונש?)

• ביקורת SOX ו-ISOX

תגובות המשתתפים בפאנל ושאלות מהקהל

רב שיח בהשתתפות:

- ד"ר אילנה ליפסקר - מודעי, עו"ד
- רו"ח ועו"ד אייל נייגר
- ד"ר גד פניני, רו"ח
- רו"ח מיכל שר ישראל
- רו"ח אלינה פרנקל רונן, MBA

כנס רואי חשבון בים המלח 2020

**מי נושא באחריות לטעות בדוחות הכספיים? נושא המשרה?
רואה החשבון? היועץ המשפטי?**

תודה על ההקשבה

elina@ronencpa.co.il

נייד: 050.5746067

